

CZU: 81`255.4:821.161.1-311.3

STRATEGII DE TRADUCERE ȘI DE MEDIERE CULTURALĂ ÎN ROMANUL ACVARIUL DE VICTOR SUVOROV

Inga DRUȚĂ*, Gabriela ȘAGANEAN

*Institutul de Filologie al AȘM
Universitatea de Stat din Moldova

Cazul particular al traducerii, care joacă un rol din ce în ce mai important în comunicarea interculturală, trebuie analizat ca mijloc de accesare a procesului de relativizare a realității de dincolo de reprezentare, ca activitate conștientă de mediere culturală.

În lucrare vor fi analizate strategiile de traducere și mediere culturală aplicate în cazul romanului *Acvariul* de Victor Suvorov, implicând rezolvarea problemelor de lexic, registru, stil, identitate culturală.

Cuvinte-cheie: *comunicare, mediere culturală, traducere, strategii de traducere, identitate.*

TRANSLATION STRATEGIES AND CULTURAL MEDIATION IN THE NOVEL *AQUARIUM* BY VICTOR SUVOROV

The particular case of translation, which plays an increasingly important role in the intercultural communication, must be seen as a means of accessing the process of relativizing reality beyond representation, as a conscious activity of cultural mediation.

The paper will deal with the translation strategies and cultural mediation applied to the novel *Aquarium* by Victor Suvorov, involving solving the lexical, register, style problems, cultural identity.

Keywords: *communication, cultural mediation, translation, translation strategies, identity.*

Traducerea este din ce în ce mai vizibilă în medierea culturală. Prin traducere devine posibilă astăzi integrarea socială interculturală; prin traducere se angajează într-un dialog mutual identitățile culturale. Traducerea vizibilă este un act vocațional opus traducerii non-critice, invizibile, în care traducătorul este doar un prestator de servicii tehnice, fără responsabilități în ceea ce privește conținutul intelectual, și are prea puține cunoștințe culturale. Or, deținerea de informații culturale de profunzime este o cerință obligatorie în realizarea unor traduceri de calitate superioară și în reprezentarea identității/alterității [1, 2].

În cele ce urmează, vom analiza strategiile de traducere și de mediere culturală aplicate în cazul romanului *Acvariul* de Victor Suvorov (Polirom, Iași, 2011, traducere de Laurențiu Checicheș), implicând rezolvarea problemelor de lexic, registru, stil, identitate culturală.

Victor Suvorov (pseudonim; numele adevărat: Vladimir Rezun), înainte de a deveni scriitor, a fost unul dintre agenții de frunte ai spionajului militar sovietic în cadrul unui important serviciu secret rus, GRU (Direcția Generală de Informații). Parțial autobiografic, romanul, al cărui titlu face trimitere la numele sub care era cunoscut sediul GRU din Moscova de cei ce lucrau acolo, urmărește traseul parcurs de Suvorov: inițial militar, apoi selectat în GRU ca ofițer de control pe lângă grupurile *Speznaz*, ulterior ca agent al Uniunii Sovietice în Occident. A dezertat din GRU, refugiindu-se în Marea Britanie.

Adaptarea culturală a lucrării începe chiar de la titlu. Dacă pentru un cititor avizat din spațiul ex-sovietic titlul este sugestiv, pentru unul din alt spațiu cultural, vorbitor de română, titlul este opac, de aceea traducătorul a adăugat și un subtitlu: *Cariera și defecțiunea unui spion sovietic*.

Identitatea culturală a romanului este conturată și prin menținerea unor abrevieri rusești, în general cunoscute de toată lumea, prin transliterare: *KGB* (abreviere explicată totuși de traducător printr-o notă de subsol: „inițialele ruse pentru Comitetul Securității Statului”), *GRU* (fără notă de subsol, deoarece explicația apare în adnotare și pe coperta a patra a volumului), *Speznaz* (explicat în nota de subsol prin „prescurtare de la *spetsialnoe naznachenie*”), *Smerș* (explicat în nota de subsol: „numele prescurtat de la *Smert șpionam* (Moarte șpionilor). Unități speciale de luptă împotriva diversioniștilor și spionilor din spatele frontului, constituite în primele luni ale războiului, când cei prinși erau executați pe loc, dându-se astfel loc la nenumărate abuzuri. Sigla rusească *ЧК* este transliterată în forma *Ceka* (p.102) și nu este explicată.

Pe lângă aceste soluții justificate, întâlnim în textul romanului și opțiuni mai puțin fericite, cum ar fi *zam po PDS* (În fiecare companie există un ofițer – locțiitorul comandantului de companie pentru serviciul de desant-pașutare, pe scurt (rusește) – *zam po PDS*, p.77), *osobist* (explicat ca „prescurtare de la *Osobâi otdel* – secție specială a securității, p.11), *electricika* (*Sărirăm peste un garduș și iată-ne într-o stație, unde o „electricika” tocmai scrâșnește din frâne*, p.178). Secvența *Может, я буду начальником лагеря, а может быть обыкновенным зэком вместе с местными социалистами и борцами за мир* a fost tradusă astfel: *Poate chiar eu voi fi șeful aceluia lagăr, ori poate un zek obișnuit, alături de socialiștii și de luptătorii pentru pace locali* (p.318); traducătorul explică în nota de subsol termenul insolit *zek* prin „Prescurtare pentru cuvântul rus *zakliucionnâi* – deținut”. Lexemele pentru care a optat traducătorul, chiar și cu adnotări, în intenția de a imprima textului o identitate culturală specifică, nu sunt sugestive pentru cititorul de română (care nu cunoaște limba rusă), de aceea considerăm că în cazurile semnalate strategia de adaptare culturală a eșuat, ca și în cazul adaptării forțate a termenului *спецназовец* în versiunea *spețnazist* (p.124), care trimite la *nazist*, având o conotație negativă.

Unele nume proprii din roman sunt explicate prin note de subsol: *Lubianka* („Închisoare de sumbru renume sub jurisdicția KGB-ului”, p.156); *Ejov* („Ejov, Nikolai Ivanovici (1895-1940), de profesie croitor și lăcătuș, cu școala primară neterminată. Membru al PC (b) din anul 1917. În 1936 Stalin l-a chemat să-l înlocuiască pe Ghenrih Iagoda ca ministru al Afacerilor Interne, devenind principalul călău al țării în represaliile ce au urmat împotriva adversarilor liniei staliniste...”, p.102).

În secvența *Если мне место не понравится, я могу пожаловаться Младшему лидеру завтра, еще через день об этом узнает начальник ГРУ и спустит Тузика на женевского Навигатора*, tradusă prin: *Dacă locul n-o să-mi placă, pot să mă plâng mâine viceliderului; peste încă o zi va afla acest lucru șeful GRU, care îl va asmuți pe Tuzik asupra Navigatorului de la Geneva* (p.240), pentru a facilita înțelegerea expresiei rusești construite cu numele propriu *Тузик*, traducătorul recurge din nou la o notă de subsol: „Nume de câine, prin care se subînțelege însă organul disciplinar”.

În cazul unor porecle ale diversioniștilor, traducătorul recurge la traducere: *Плетка – Cravașă; Кисть – Labă; Носорог – Rinocer; Гадкий Утенок – Boboc Scârbos*. În timp ce supranumele *Cravașă, Labă* și *Rinocer* sunt bine echivalate, porecla *Boboc Scârbos* este o versiune eșuată. *Гадкий Утенок* este o trimitere intertextuală la titlul poveștii lui Hans Christian Andersen, care s-a încetățenit în limba română în varianta *Rățușca cea urâtă*. Deoarece personajul este un bărbat, traducătorul ar fi putut recurge la soluția *Boboc Urât*, întrucât adjectivul *гадкий* are nu doar semnificația „ticălos, scârbos”, ci și „foarte urât, respingător”.

Semnalăm adaptarea originală a creației lexicale *хрущобы* (din *трущобы* + *Хрущов*) prin *hrușcioabe*, prin analogie cu *cocioabe*, cu semnificația „blocuri de trei-patru etaje din cărămidă sau din panouri, construite masiv în URSS pe timpul lui N.S. Hrușciiov (*Это хрущевская экономия. Силикатный кирпич. Хрущобы. = Asta-i economia hrușciovistă. Cărămidă silico-calcaroasă. Hrușcioabe*, p.161).

Pe parcursul romanului, traducătorul a recurs la diverse strategii și tehnici de traducere. Predomină traducerea literală (textuală), dar se înregistrează și alte tehnici, în funcție de specificul discursului auctorial:

✓ explicitarea:

Конечно, я беру с собой не всех и не сразу. Некоторых позже перетяну. Но ты едешь со мной сразу. Цени./ Desigur, am să-i iau cu mine nu pe toți, și nu dintr-odată. Pe unii o să-i târăsc mai târziu. Tu însă ai să mergi chiar acum. Să prețuiești acest lucru. (p.116);

Глаза подполковника в душу смотрят: только правду говори, я тебя (...) насквозь вижу.

Privirea locotenent-colonelului îmi pătrunse în suflet, parcă poruncindu-mi: dar să spui adevărul, că eu văd prin tine... (p.35);

Мать-Россия, ты машешь мне детской рукой с железнодорожной насыпи, ты открываешь передо мной свои необозримые дали./ Măicuță-Rusie, mâna unui copil de pe rambleul căii ferate îmi face în numele tău semne de bun-rămas, tu îți dezvălui în fața mea întinderile de necuprins. (p.149);

Глаза горят. Глаза у всех горят./ Ochii sunt aprinși. Ochii tuturor ard în delir. (p.149);

Ошибешься – Сибирь-матушка. /Într-o asemenea treabă, dacă greșești, adio – maica Siberia te înghite. (p.304);

Когда контейнер из ворот посольства вывозили, все наши соседи из КГБ с завистью матерились: ну, прохвосты, обскакали. / Când a fost scos acest container pe poarta ambasadei, toți vecinii noștri de la KGB înjurau de mamă, roși de invidie: ia te uită la ei, ticăloșii, ne-au luat-o înainte. (p.217);

✓ echivalența:

– Не увлекайся, – дядя Миша учит. – **Жадность фраера губит.** / – Acum vezi și tu, nu te ambala, mă învăța nenea Mișa. **Lăcomia strică negustoria.** (p.66);

А четыре злых глаза мне в спину: **трудись** (...), знай, за что подполковники **свой хлеб жуют.** / Însă cei patru ochi răutăcioși mi se înfig între omoplați: **pune osul** (...), să știi și tu cum **își câștigă pâinea locotenenții-colonei.** (p.43);

Им, операторам, **знать не положено откуда дровишки к нам поступают.** [informații secrete]/Ei, operatorii, **nu se cuvine să cunoască de unde ne parvin pouă ponturile.** (p.119); Статистика, она кому улыбаются, а кому **рожи корчим.** / Statistica asta se întâmplă ca unora să le zâmbească, altora **să le dea cu tițla.** (p.212);

Только чур, меня не подводите. / **Dar fii atent,** să nu-mi faci vreo figură... (p.218);

Ходят полицейские чины вокруг контейнера. Ах, как хочется им узнать, что там внутри! Но **не выгорит** вам, господа. **Что с ваза упало, то не вырубил топором.** / Pășesc polițiștii, dând ocol containerului. Ah, cât ar vrea ei să afle ce este acolo, înăuntru. Dar **nu vă va merge, domnilor. Ce s-a dus, ducă-se, n-ai ce face.** (p.217);

– Дэз!

Навигатор суров. Я молчу. (...) В его руке шифровка. Семьсот шестой друг начал производить **дэзу.** / – **Un fals!** Navigatorul e necruțător. Eu tac. (...) Are în mână o telegramă cifrată. Agentul Șapte Sute Șase a început brusc să recurgă la un **fals.** (p.259);

– Очнись, майор! **Белены обьелся?**

– **Vino-ți în fire, maiorule! Ce, ai băut gaz?** (p.260);

Но, черт поберу, если президент, пусть даже **липовый,** исчезает, если о нем вспоминают только полдня, вспомнит ли кто обо мне, если я вдруг исчезну? / **Dar, pe toți dracii, dacă un președinte, fie el și de paie, dispăre, dacă lumea își amintește de el doar o jumătate de zi, oare de mine, dacă aș dispărea pe neașteptate, și-ar aminti cineva?** (p.280);

Ощущаю острую нехватку воображения. А без него – **труба.**

Resimt o acută lipsă de imaginație. Iar fără așa ceva, sunt în rom. (p.289);

А после нее потянулись полковники по-одному на львиную шкуру. **Пред ясные очи.**

Iar după această lectură [a cifratei] au trecut la rând coloneii, câte unul, pe blana de leu. **În fața dreptei judecăți.** (p.299);

Эвакуация дело жестокое и неотвратимое. Получаешь шифровку, **ваш папаша, мол,** не в себе. / Evacuarea e o treabă cumplită și ireparabilă. Primești o cifrată cum că, **vezi Doamne,** tăticul dumneavoastră nu se simte bine. (p.313);

На чем Друг Народа **погорел?** / **Cu ce și-o fi dat Prietenul Poporului foc la valize?** (p.313);

✓ substituția gramaticală:

Десна-река **прогрохотала стальными пролетами.**

Fluviul Desna **rămâne în urtă, odată cu tunetul bolților de oțel.** (p.149);

✓ modificarea topicii:

За это меня карали в Военно-дипломатической академии.

La Academia Militară Diplomatică, pentru o asemenea greșeală eram pedepsit. (p.241);

✓ integrarea frazei:

Лучше иметь дело с теми, кто сейчас плохой. По крайней мере, знаешь, чего от него ждать, когда фортуна оскал продемонстрирует.

Е май bine să ai de a face cu cei care acum sunt răi, **deoarece** măcar știi la ce să te aștepți din partea lor când furtuna [Fortuna] **își va arăta colții.** (p.107);

Это уже блеф. На крупную фирму не пролезешь.

Asta era de-acum o casealma, **căci** la o firmă mare n-ai cum pătrunde. (p.243).

În unele cazuri, traducătorul a recurs la tehnica omisiunii sau a reducerii, care se justifică în general în anumite contexte, cum ar fi:

Одно нормальное слово может иметь множество синонимов на жаргоне. Советских диверсантов можно назвать общим термином Спецназ, а кроме того – глубинной разведкой, туристами, **любопытными,** рейдовиками.

Un singur cuvânt normal poate avea o mulțime de sinonime în jargon. Diversioniștii sovietici pot fi denumiți prin termenul general de *Spețnaz*, dar în afară de asta există și cercetare în adâncime, turiști, incursioniști. (p.95)

S-a omis lexemul *любопытные*, care putea fi redat prin *curioși*, însă sensul global al secvenței a fost exprimat fără pierderi. În schimb, în secvența de mai jos prin omisiune s-a diminuat forța expresivă a enunțului din limba-sursă:

Горилла лесная, атаман разбойничий, кто твой взгляд выдержать может? Встретив взгляд его, я вдруг неожиданно для себя самого принимаю решение этот многотонный взгляд выдержать.

*Ah, tu, gorilă de pădure, ataman de tâlhari, cine-ți poate susține privirea? Întâlnindu-i ochii, iau brusc, surprinzător chiar și pentru mine, hotărârea să înfrunt **privirea** lor.* (p.31).

Omiterea adjectivului *многотонный* care caracterizează privirea este nejustificată, deoarece semnificația enunțului în limba-țintă este incompletă. Traducătorul putea recurge la expresia *privire grea* sau *privire de plumb*.

Se știe că traducerea, îndeosebi cea literară, implică din partea traducătorului nu doar alegerea lingvistică, ci și alegerea stilistică: dintr-o serie de mijloace lingvistice echivalente cu mesajul din limba-sursă se vor selecta mijloacele adecvate și ca registru, ca stil.

Sub aspect stilistic, versiunea românească a romanului *Acvariul* este în general echilibrată, traducătorul fiind „vizibil”, dând dovadă de creativitate în dialogul dintre identitățile culturale.

În secvența textuală *Когда контейнер из ворот посольства вывозили, все наши соседи из КГБ с завистью матерились: ну, прохвосты, обскакали. Не иначе ГПУ кусок ядерного реактора сперло*, elementele lexicale familiare evidențiate au fost echivalente adecvat, prin termeni familiar-argotici: *Când a fost scos acest container pe poarta ambasadei, toți vecinii noștri de la KGB înjurau de mamă, roși de invidie: ia te uită la ei, ticăloșii, ne-au luat-o înainte. De bună seamă că GRU a șutit un întreg reactor nuclear* (p.217). Tonalitatea stilistică a fost menținută și în alte enunțuri, cum ar fi: *Рожа у него черная, как негатив.../Are o mutră negricioasă, ca un film negativ...* (p.32), cuvântul familiar *рожа* având ca echivalent un lexem similar în română: *mutră*. În alte situații însă, traducătorul nu a mai recurs, în mod mecanic, la aceeași echivalență, cf.: *A рожа у нашего бати обожжена морозом, солнцем и ветрами.../Iar fața tătucului nostru e arsă de ger, de soare și de vânturi...* (p.24), deoarece din macrocontext rezultă că „tătucul” este un comandant respectat de inferiori, iar lexemul *mutră* ar fi fost nepotrivit din cauza nuanței sale ușor peiorative sau ironice. În mod similar a procedat traducătorul și în alt caz: *Но у него рожа всегда каменная. Без эмоций./Dar chipul acestuia e mereu ca de piatră. Deloc tulburat* (p.293), întrucât „mutră de piatră” ar fi fost o expresie nefirească în română.

În secvența *Пригоны с «зубы» десять арестантов, они за пару часов новую стенку сложат*, termenul argotic *зуба* a fost echivalat prin *arest*, cuvânt din limbajul neutru: *Дас-ар fi fost duși acolo zece soldați de la arest, în două ceasuri ar fi ridicat un zid nou* (p.25). De fapt, traducătorul putea alege un cuvânt argotic din limbajul militar cu același sens „arest în armată” din seria: *bașcă, cavou, colivie, grotă, incubator, raft, subsol*.

În unele cazuri, traducătorul a optat pentru unele lexeme mai puțin potrivite din punct de vedere stilistic: *Говорят, что он никогда не болел./Se spune că n-a bolit niciodată* (p.57); verbul *a boli* este popular și familiar și putea fi utilizat în vorbirea unui personaj, însă aici, în discursul autorului, era mai adecvată expresia *nu a fost bolnav*. În secvența *Лукуем Аквариум. Лукуем весь Генеральный штаб. Военная разведка впереди!/Acvariul era cuprins de entuziasm, întregul Stat-Major General era încântat. Cercetarea militară era în frunte!* (p.168), verbul *ликовать* are echivalentele exacte *a triumfa* și *a jubila*. Din punct de vedere stilistic, dar și semantic, este nefiresc ca Statul-Major General să fie... *încântat*.

O ultimă secțiune a analizei strategiilor de traducere și de mediere culturală în romanul *Acvariul* se referă la strategiile eșuate, care ar putea fi numite generic *erori de traducere*.

Traducătorul a fost depășit, în unele cazuri, de text, din cauza necunoașterii sensului exact al unor cuvinte sau expresii rusești. Astfel, semnalăm echivalarea eronată a adjectivului *матерый* prin *inveterat* în îmbinările *матерый диверсант* (*un diversionist inveterat*, p.69) și *волк матерый* (*lup inveterat*, p.196). *Inveterat* înseamnă „înrațit (în rele), împătimit”; se spune, de exemplu, *fumător inveterat*. În expresiile citate însă e vorba de alte semnificații: *матерый диверсант* = *diversionist trecut prin ciur și dârmon* sau *uns cu toate alifiiile*, adică „experimentat, versat”; *волк матерый* = *lup bătrân* sau *оснă mare/mare otravă*.

În încercarea de a traduce enunțul *Вы кашу заварили, вы и расхлебывайте*, traducătorul a recurs la expresia *a o pune de mămăligă*: *Dumneata ai pus-o de mămăligă, acum n-ai decât s-o înghiți* (p. 27), însă *mămăliga* nu este specifică realităților rusești, de aceea echivalarea este forțată. O variantă mai adecvată ar fi fost *Dumneata ai încurcat ițele, acum n-ai decât să le descurci*.

O scenă în care protagonistul narațiunii aruncă undița într-un lac pentru a transmite și a primi informații secrete de la un agent prin intermediul unui dispozitiv care funcționează în apă se încheie cu enunțul *Пора и удочки сматывать*, tradus literal: *Acum e timpul să strâng undițele* (p.320). De fapt, autorul a creat un joc de cuvinte: e vorba și de acțiunea de a strânge undițele, dar și de expresia rusească *сматывать удочки*, adică „a pleca în grabă”. În acest caz se impunea echivalarea *Acum e timpul să-mi strâng jucăriile și să șterg putina* (sau: *s-o întind, s-o iau la paruc*).

Și în alt context, traducerea eronată este cauzată de necunoașterea unei expresii rusești:

А что тут скажешь? Крыть вроде нечем.

Ce era să zic? S-ar părea că nu era nimic de ascuns. (p.123)

Expresia *крыть нечем* înseamnă „a rămâne fără replică, a nu avea contraargumente”, de aceea traducătorul urma să recurgă la una dintre variantele: *se pare că nu aveam nimic de spus, mi-a închis gura, nu aveam nimic de ripostat* etc.

Termenul *старлей* este o abreviere din jargonul militar: *старший лейтенант*, pe care traducătorul l-a interpretat greșit ca pe un cuvânt injurios:

Глаза подполковника в душу смотрят: только правду говори, я тебя, старлей, насквозь вижу./ Privirea locotenent-colonelului îmi pătrunse în suflet, parcă poruncindu-mi: dar să spui adevărul, că eu văd prin tine, lighioană. (p.35)

А четыре злых глаза мне в спину: трудись, старлей, знай, за что подполковники свой хлеб жуют./ Însă cei patru ochi răutăcioși mi se înfig între omoplați: pune osul, canalie, să știi și tu cum își câștigă pâinea locotenenții-colonei. (p.43)

Evident, soluția în română este *locotenent-major*.

Aceeași cauză, necunoașterea sensului unor cuvinte sau expresii, a generat „traduceri” surprinzătoare:

У главного твоего врага прыжок гигантский, когда он на твою шею бросается. Вот он. Вржжина. Главный. Наглавейший. У, гад, как клычици-то оскалил. Шерсть дыбом.

Dușmanul tău principal face un salt gigantic, când ți se repede la gât. Uite-l aici. O slăbiciune. Principalul. Cel mai de seamă. Uh, lighioano, ce ți-ai mai rânjit colții. Blana îi e zburlită. (p.130) (*вржжина* = dușman, *vrājmaș*);

Лучше вниз смотреть, на концы лыж. Если далеко вперед смотреть, сдохнешь.

E mai bine să privești în jos, la vârfurile schiurilor. Dacă te uiți departe în față, te înăbuși. (p. 85) (*сдохнешь* = îți dai duhul). *Поднатаскать* тебѣ, конечно, в этом вопросе следует./În chestia asta trebuie să te mai frecăm oleacă. (p.122) (*поднатаскать* = a instrui, a învăța)

Тонкий, гибкий солдат Плетка вывернулся и из этого переплета. Subțirelul și mlădiosul Cravașa a scăpat și din această tărăbăceală. (p.90) (*переплет* = încurcătură, belea)

Значит, все идет хорошо. Значит проведены десятки ценнейших вербовок без проколов, без осложнений. Înseamnă că totul merge bine. Deci, s-au făcut zeci de recrutări dintre cele mai prețioase, fără găuri, fără complicații. (p.235-236) (*прокол* = eșec, gafă)

Проверяющий, твою мать, ты же моих жеребцов в импотентов превратишь! /Ah, arbitrule, tata ta! Păi tu faci niște impotenți din cârlanii mei! (p.22) (*жеребец* = armăsar)

– *Окорока чертовы! Желудки! – командир свиреп. /Curvarii dracului! Gămanilor! Comandantul e furios.* (p. 86) (*окорок* = (aici) trântor, mâncau).

În textul romanului, am înregistrat și traduceri-calcuri:

Но, возможно, в мою машину полиция вмонтировала радиомаячок, который сейчас сигналит им о моем местоположении./Dar e posibil ca poliția să fi montat un minuscul far-radio, care să le semnaleze acum locul meu de staționare. (p.264) (*радиомаячок* = emițător radio)

Мы – чужаки. Мы – незваные гости в теплой компании. /Noi suntem niște străini. Niște oaspeți nepoștiți în călduța lor companie. (p.49) (*теплая компания* = gașcă; bisericuță)

В ГРУ новые веяния. /Noi unduiri la GRU. (p.221) (*новые веяния* = vântul schimbărilor)

– *Генка хорошо. Его слегка помуржили, но он тоже не раскололся.*

– Și Ghenka. L-au cam șifonat, dar nici el nu s-a lăsat **dezghiocat**. (p.185) (*расколоться* = (aici) a se sparge, a mărturisi)

*Вот еще один полицейский у контейнера **тремся**.* / Iată că acum un alt polițist **se freacă** pe lângă container. (p.217) (*тереться* = (aici) a se învârti, a se vânzoli, a da târcoale)

*Желаю тебе успеха и **попутного ветра**.* / Îți doresc succes și **vânt bun**. (p.213) (= vânt bun în pânze)

În concluzie, susținem că, în pofida lacunelor înregistrate, versiunea românească a romanului *Acvariul* de Victor Suvorov este o contribuție la cunoașterea literaturii ex-sovietice în spațiul de limbă română.

Referințe:

1. BELL, R. *Teoria și practica traducerii*. Iași: Polirom, 2000. 311 p. ISBN 973-683-495-6
2. FERREOL, G., G. Jucquois (eds). *Dicționarul alterității și al relațiilor interculturale*. Iași: Polirom, 2005. 685 p. ISBN 973-681-844-6

*Prezentat la 10.11.2017
în cadrul Colocviului Internațional
Traducere și Mondializare*